

לעבד את העורות – על עבודת העדינות

(2) ספר שמות פרק כא

וְאֵלֶּה הַמְשָׁפְטִים אֲשֶׁר תִּשִׁים לִפְנֵיהֶם:

(ב) פִּי תִקְנֶה עֶבֶד עֲבָרֵי יְשׁוּשׁ שְׁנַיִם יַעֲבֹד וּבִשְׂבַעַת יֵצֵא לְחִפְשֵׁי חֵינָם

תורה אור לאדמו"ר הזקן

כי תקנה עבד עברי וגו'. הנה לפעמים כתיב קונה שמים וארץ. קונה הכל. וכתיב בורא שמים וארץ. בורא הכל. והענין כי יש בחי' שנק' דרך סדר ההשתלשלות מעילה לעילה. ויש בחינה שנק' למעלה מדרך סדר ההשתלשלות (עמ"ש במ"א ע"פ ואתחנן ביאור הדבר כו') וזהו ענין בורא וקונה. פי' בורא הוא ההתהוות יש מאין שזהו למעלה מדרך סדר ההשתלשלות. כי הנברא אינו ערוך כלל אל הבורא וא"כ התהוות הנברא היא התחדשות יש מאין וזהו בורא. אבל אח"כ יש ג"כ בחי' השתלשלות העולמות זה מזה דרך עילה ועלול וזה נק' קונה שהקנין אינו היות דבר חדש כ"א יציאה מרשות המוכר לרשות הלוקח שמתחלה היתה הסחורה מונחת בקופסא אצל המוכר וע"י הקנין בא לגלוי להלוקח. וכן בחי' המשכת העלול מן העילה אינו התהוות דבר חדש כי להוות דבר חדש הוא רק ביכולת הבורא ית' אבל המשכת עילה ועלול הוא ענין גלוי ההעלם כמו גילוי הדבור מהעלם המחשבה כו' וע"ז נא' קונה הכל להמשיכן מן ההעלם לגלוי אחר שכבר נבראו מאין ליש שייך קנין כשנמשך מההעלם לגלוי כו'. ועד"ז יובן פי' כי תקנה כו'. דהנה כתיב בעבר הנהר ישבו אבותיכם. הנהר הוא בחי' ונהר יוצא מעדן כמ"ש בזהר פ' אמור שהוא בחינת בינה דאצי' שנמשך להתלבש בבריאה. וזהו ומשם יפרד כו'. ועבר הנהר הוא מה שלמעלה מבחי' הבינה ושכל המושג שם ישבו והושרשו האבות. רק מה שירדו הנשמות אח"כ עד שנק' זרע בהמה זהו רק בחי' הנצוץ הנמשך למטה ע"ז שייך לומר כן. אבל שרשו ומקורו הוא אפי' בעבר הנהר שהוא למעלה מהשתלשלות עד ששם אדם ובהמה שוין. שוה ומשוה קטן וגדול. וא"כ להמשיך בחי' הדעת בנשמות הנק' זרע בהמה א"צ לזה רק בחי' קנין שהיא המשכה מההעלם אל הגלוי היינו להמשיך משרשן שהוא בעבר הנהר וכו' ששם יש להם דעת גדול מאד רק שזה נעלם לגמרי מהנצוץ המלוכש בבי"ע וצריך להמשיך משם מההעלם אל הגלוי. וזהו כי תקנה עבד עברי כו'. וזה בנקל יותר מאם היה צריך להיות הויה חדשה ממש:

שנים יעבד. פי' ע"י המשכת הדעת יוכל להיות בחינת לעבדו להיות עובד אלקים שיש הפרש גדול **שש** הגם שהוא צדיק כמ"ש בגמ' הובא בתניא (פ' ט"ו) והענין דהנה כתיב בין עובד אלקים לאשר לא עבדו ימים יוצרו. וכתיב ואברהם זקן בא בימים באינון יומין עלאין. והיינו היומין הם לבושים הנעשים להנשמה מהתורה ומצות בכל יום דוקא. ואם חסר יום א' בלא מצוה חסרא לבושא כו'. והיינו שלבושים אלו הם כדי שתוכל הנשמה להנות מזיו השכינה ולאשתאבא בגופא דמלכא שזהו ע"י לבושים אלו הנעשים מהתומ"צ ששרשן מאד נעלה מבחי' גופא דמלכא ממש רק שירדו להיות לבושים (והוא ע"ד המשכת המשל שעל ידו יושג הנמשל) וכיון שכך הוא דוקא כשנעשו בכל יום שתחת הזמן דוקא שהלבושים נמשכו משרשן

שלמעלה מהזמן להתלבש בבחי' הזמן כדי שתוכל הנשמה להשיגם. משא"כ כמו שהן בשרשן ומקורן למעלה מהזמן אין ביכולת הנשמה להשיגם במכ"ש וק"ו שאינה יכולה להשיג הזיו בלתי הלבוש כו' וכ"ש המצוה עצמה. רק ע"י שהמצוה ירדה להיות בבחי' לבוש ומשל יכולה להשיגה ועל ידה תשיג הזיו כו' ולכן נק' יומין שנתלבשו בבחי' הזמן שאז יכולת הנשמה להשיגה (ועמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה ע"פ עת לכל חפץ תחת השמים כו'). וזהו והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים. פי' צרור כמו שצוררים אבן במרגמה. ועי"ז זורקים אותו למעלה. כך כדי שתהיה הנשמה עולה מעלה מעלה במקור החיים הוא ע"י היומין ולבושין דתומ"צ. וזהו ענין שש שנים יעבד. השש שנים הם הזמן שית אלפי שני דהוי עלמא שבמשך זמן זה ניתן קיום התומ"צ. כי היום לעשותם כל משך זמן הנ"ל

אך פי' וענין יעבוד הוא לשון עבוד עורות. שע"י העבוד משתנים הרבה למעליותא כך בענין לבושים מכל פסולת הנופל בהן ולרחוץ ולכבס אותן וכמשל הלבוש הנ"ל צריך להיות עבוד שצריך לנקותן הגשמי שרוחצין ומכבסין אותו במים טהורים אזי יהיה צח ונקי משא"כ אם לא יכבסו אותן לא יהיו נקיים ויפים. וזהו ההפרש בין עובד אלקים לאשר לא עבדו. ועבוד וכבוס זה הוא ע"י התהפכות המדות מחשוכא לנהורא וממיררו למיתקו והתהפכות המדות הוא ע"י מי הדעת שהדעת היא פנימיות המדות והיינו ג"כ ע"י משה רעי' מהימנא שנאמר בו ונתתי עשב כו'. וגם מרחיצן ומכבסן במים עליונים מעבר הנהר כו'. וכמ"ש כעדר הרחלים (שהם זרע בהמה) שעלו מן הרחצה כו' רוחצות בחלב. (עמ"ש ע"פ שיניך כעדר הרחלים כו' ע"ש). וזהו ענין לבון הלכתא כו'. וזהו ע"י התפלה שאז הוא שעת הכושר להיות גילוי הדעת בהתבוננות כו' וכמו שאנו אומרים בש"ע אתה חונן לאדם דעת כו' ועי"ז נזדככו הלבושים ולכן נק' התפלה עולת תמיד שהתומ"צ של כל היום עולים לה' ע"י התפלה. והיינו לפי שע"י התפלה הם מתעבדים ומיתקנים. וכ"ז הוא בשית אלפי שני דהוי עלמא. וזהו שש שנים יעבד וע"ז אמרו צדיקים אין להם מנוחה ילכו מחיל אל חיל וכו'. אבל ובשביעית באלף השביעי יצא לחפשי חנם. חנם בלא מצות שאז יהיה מנוחה לחיי העולמים שאין עוד עלייה למעלה הימנה